

FRANS
VERHAGEN

DE KENNEDY'S

Amerika's First Family

DE KENNEDY'S

Frans Verhagen

DE KENNEDY'S

Amerika's First Family

Uitgeverij Omniboek

Uitgeverij Omniboek
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.omniboek.nl

Copyright © 2018, Frans Verhagen, Uitgeverij Omniboek

Omslagontwerp Julie Bergen
Omslagbeeld Library of Congress, Washington: De Kennedy-broers, met van
links naar rechts John, Robert en Edward
Auteursfoto Sander Heezen
Vormgeving binnenwerk Studio Mol
ISBN 9789401911382
ISBN e-book 9789401911399
NUR 680

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden op copyright van fotomateriaal te achterhalen. Zij die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op deze rechten, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

‘De Kennedy’s verblindden Amerika. We dachten dat het ons eigen licht was dat op ons werd weerkaatst. De charismatische claims oogden vanzelfsprekend en normaal voor een charismatisch land. Amerika, zo denken we graag, is buitengewoon begenadigd, een verhaal apart.’

– Garry Wills, in *The Kennedy Imprisonment. A Meditation on Power* (1980)

Inhoud

Voorwoord	11
Proloog	15
HOOFDSTUK 1	
De jaren 1848-1932 Joe sr.	19
HOOFDSTUK 2	
De jaren 1933-1945 Joe jr.	39
HOOFDSTUK 3	
De jaren 1946-1960 Jack (I)	65
HOOFDSTUK 4	
De jaren 1961-1963 Jack (II)	109
HOOFDSTUK 5	
De jaren 1964-1968 Robert	163
HOOFDSTUK 6	
De jaren 1968-2009 Ted	203
Epiloog	231
Latere generaties	235
Gebruikte literatuur	241
Illustratieverantwoording	245
Personenregister	247

Patrick Kennedy x Bridget Murphy
(c. 1823-1858) (c. 1824-1888)

Mary Kennedy Joanna Kennedy John Kennedy III Margaret Kennedy
(1851-1926) (1852-1926) (1854-1855) (1855-1929)

Joe Kennedy sr. x Rose Fitzgerald Francis Kennedy Mary Kennedy Margaret Kennedy
(1888-1969) (1890-1995) (1891-1892) (1892-1972) (1898-1974)

Joe Kennedy Jr. John Kennedy Rosemary Kennedy Kathleen Kennedy Eunice Kennedy
(1915-1944) (1917-1963) (1918-2005) (1920-1948) (1922-2009)

Jacqueline Bouvier x William Cavendish x Robert Sargent Shriver
(1929-1994) (1917-1944) (1915-2011)

Arabella Kennedy Caroline Kennedy John Fitzgerald Kennedy jr. Patrick Bouvier Kennedy
(1956-1956) (1957) (1960-1999) (1963-1963)

Robert Sargent Shriver III Maria Shriver x Arnold Schwarzenegger Timothy Shriver Mark Shriver Anthony Shriver
(1954) (1955) (1947) (1959) (1964) (1965)

Christopher Lawford Sydney Lawford Victoria Lawford Robin Lawford
(1955) (1956) (1958) (1961)

Kathleen Kennedy Joe Kennedy II Robert Kennedy jr. David Kennedy Mary Kennedy Michael Kennedy
(1951) (1952) (1954) (1955-1984) (1956) (1958-1997)

Patrick Joseph Kennedy x Mary Hickey
(1858-1929) (1857-1923)

Patricia Kennedy
(1924-2006)

x
Peter Lawford
(1923-1984)

Robert Kennedy
(1925-1968)

x
Ethel Skakel
(1928)

Jean Ann Kennedy
(1928)

x
Stephen Smith
(1926-1990)

Edward Kennedy
(1932-2009)

x
Virginia Joan Bennett
(1937)

Kara Kennedy
(1960-2011)

Edward Kennedy jr.
(1961)

Patrick Kennedy
II (1967)

Mary
Kennedy
(1959)

Christopher
Kennedy
(1963)

Matthew
Kennedy
(1965)

Douglas
Kennedy
(1967)

Rory
Kennedy
(1968)

Voorwoord

Ik herinner me hoeveel indruk het op me maakte, als negenjarig jongetje: de moord op president Kennedy, inmiddels 55 jaar geleden. Bij ons thuis, in katholiek verzuild Brabant, was Kennedy een held. Gewoon, omdat hij katholiek was. Hij kon geen kwaad doen, en al helemaal niet meer nadat hij, in de bloei van zijn leven, zo wreed vermoord was. Een heilige zoals we er wel meer kenden.

Vijf jaar later werd Robert Kennedy vermoord. Nederland was al wat minder verzuild, en bij hem was het niet zijn katholiek-zijn dat mij (ons, tieners) engageerde, maar de hoop dat er een nieuwe politicus was opgestaan. Dat er iemand was die progressieve idealen omarmde, iemand die de oorlog in Vietnam kritisch benaderde, die armoede en racisme aan de kaak stelde. Iemand die niet jong genoeg was om de opstandigheid van de jaren zestig te belichamen, maar die toch de belofte bood dat een charismatisch politicus de nieuwe tijd zou kunnen vertalen in beleid.

Ook Robert werd in de dood verheven tot een onaantastbaar figuur, een grote belofte, wreed weggerukt op de drempel van een nieuwe, betere politieke wereld. Ik zat toen op de middelbare school en ik herinner me dat de dood van Robert via het geluidssysteem werd omgeroepen; we zaten allemaal in spanning, die

26 uur die hij erover deed om officieel dood te gaan. Het voelde anders dan de moord op de president. De aanslag op Robert was veeleer een bevestiging van het onaangename gevoel dat was ontstaan na de moord op Martin Luther King, krap twee maanden tevoren, dat er nooit iets zou veranderen, dat de *powers that be* elke hervorming in de kiem zouden smoren. Richard Nixon won de verkiezingen en dat was dat. De oorlog ging door, de rassensrellen bleven, Watergate wachtte.

Voor beide Kennedy's geldt dat het gewelddadige einde aan hun leven hen immuun maakte voor een kritisch oordeel. Ze kwamen terecht in een virtueel mausoleum. De wereld had er anders uitgezien – veel beter – als ze waren blijven leven en hun idealen hadden kunnen uitvoeren. Dat dachten we, hoopten we, wilden we geloven. De studentenactivist en latere politicus Tom Hayden schreef in de late jaren tachtig dat als je kunt geloven dat Robert Kennedy het presidentschap had kunnen veroveren, zijn dood een van de centrale gebeurtenissen van je leven wordt. 'Die ene gebeurtenis was de dood van de hoop op vrede in Vietnam voor vijf, zes of zeven jaar en de dood van politieke hoop voor heel veel mensen.'

Wat het eerste betreft zat Hayden waarschijnlijk fout, maar wat het verlies aan hoop betreft sloeg hij de spijker op de kop. Met deze twee Kennedy's ging iets van hoop, van onbevangenheid, van progressief enthousiasme verloren, iets dat nooit meer terugkwam en in het tijdperk van de Trump-Republikeinen nostalgisch stemt. De arme Ted Kennedy, de overlevende broer, de klungelaar die in Chappaquiddick zijn geloofwaardigheid verdrook, die in zijn poging om president te worden Ronald Reagan aan de macht hielp, werd de belichaming van dat verloren ideaal.

Het is een in alle opzichten vertekend beeld, dat het de moeite waard maakt om de geschiedenis nog eens goed onder de loep te nemen. De Kennedy's als familie, als groepsgebeuren – van de

oorspronkelijke immigrant uit een gebroken Ierland tot de laatste vertegenwoordiger van de broers – verdienen het om als geheel bekeken te worden. Niet als dynastie – ik zal betogen dat daarvan geen sprake is –, maar wel als samenhangend geheel, niet de enige politieke familie in Amerika, wel een unieke politieke familie.

De journalist Tom Wicker schreef in 1964 een mooi en destijds schokkend artikel in *Esquire* onder de titel ‘Kennedy without tears’, waarin hij de eerste kanttekeningen zette bij onze neiging om John Kennedy heilig te verklaren. Die neiging is wel verminderd, zeker na de verschijning van diepgravende biografische boeken die John en Robert in hun context plaatsen en de dominante pater familias nader beschouwen. Toch zijn er weinig boeken die de Kennedy’s tezamen onder de loep nemen en met een fris oog bekijken.

Dit boek is het resultaat van mijn eigen onderzoek naar de historische betekenis van de familie Kennedy, van deze mannen die in de zo belangrijke jaren zestig ons – in elk geval mijn – politieke bewustzijn mede vormgaven. Ik heb geen oorspronkelijk onderzoek gedaan; dat is al uitgebreid gebeurd en op een manier waaraan ik niets toe te voegen heb. Dankbaar maak ik gebruik van de informatie die beschikbaar is en op basis daarvan maak ik mijn eigen analyse van de Kennedy’s in historisch perspectief. De lezer hoeft het niet eens te zijn met de conclusies die ik daarbij trek of met de oordelen die ik vel – en de vragen die ik openlaat – om met mij mee te denken. Hoe dat oordeel ook uitvalt, het is een interessant avontuur om de Kennedy’s als iconen van Amerika te volgen.

Een praktische noot: ik heb voornamen afgewisseld met een eenvoudig ‘Kennedy’ als er geen misverstand kan bestaan over welke Kennedy het gaat. Joe Kennedy sr. wil ik niet familiair bejegenen door hem Joe te noemen, maar als ik dat toch vaak doe, is het vooral voor de variatie. Hetzelfde geldt voor Jack, Robert en

DE KENNEDY'S

Ted. Hoewel het in eerste instantie soms verwarrend kan werken, zal ik ook de in Amerika gebruikelijke familiale voornamen voor het officiële Joseph (Joe), John (Jack), Robert (Bobby) en Edward (Ted) vrijuit gebruiken.

Amsterdam, juli 2018

Proloog

Zoals zo vaak bij de Kennedy's was het een beeld om nooit te vergeten en was de toespraak historisch. Op 25 augustus 2008 kreeg Edward Kennedy, door iedereen Ted genoemd, de kans het woord te voeren tijdens de conventie van de Democratische Partij in Denver, Colorado. Voor de man die sinds 1963 senator was voor de staat Massachusetts was het zijn twaalfde conventie, en iedereen wist dat het Kennedy's laatste zou zijn. De kwaadaardige hersentumor waarvoor Kennedy dat voorjaar was behandeld had hem uitgeput. Zijn familieleden en assistenten waren bang dat een toespraak op de conventie die Barack Obama zou nomineren als eerste zwarte presidentskandidaat hem het graf in zou helpen. Maar Kennedy stond erop om deze laatste toespraak te houden.

Ondersteund door Vicki Reggie, zijn echtgenote sinds 1993, kwam Kennedy het podium op geschuifeld. Na een kus op zijn lippen liet zij hem achter bij het spreekgestoelte. De zaal ging uit zijn dak. Het kon niemand ontgaan dat hier een tijdperk werd afgesloten. De laatste van de Kennedy-broers, in veel opzichten de meest succesvolle, de man die meer uit verplichting dan iets anders in 1980 zelf presidentskandidaat was geweest en dat jaar op de conventie verkondigde dat de droom nooit zou verdwijnen, deze man, inmiddels 76 jaar oud, stond hier nu om afscheid te

nemen. Kennedy kwam om zich nog eenmaal onder te dompelen in de adoratie van de menigte, om nog eenmaal te spreken over en namens zijn vermoorde broers. Zijn stem was vast, herkenbaar en nauwelijks verzwakt. De boodschap was onverminderd een pleidooi voor een beter Amerika, een Amerika dat de belofte van een beter leven voor iedereen op z'n minst probéerde waar te maken. 'We gaan opnieuw aan het werk. We kunnen hoop hebben. En de droom leeft voort,' waren zijn laatste woorden.

Zes maanden eerder, in februari, had Kennedy, omringd door enkele familieleden, onder wie Caroline, de dochter van de vermoorde president John F. Kennedy, zijn steun uitgesproken voor de jonge senator Barack Obama, die toen nog gewikkeld was in een bittere strijd met Hillary Clinton. Ted Kennedy had er geen moeite mee om in Obama de progressieve toekomst te zien die hij zelf altijd bepleit had. Volgens menigeen was deze steun van Kennedy voor Obama beslissend in de slag met Clinton, en was deze bijeenkomst het moment waarop, om in de Kennedy-terminologie te blijven, de toorts werd overgegeven van de ene generatie op de andere.

Op 20 januari 2009 maakte Ted Kennedy nog de inauguratie mee van Barack Obama, de eerste zwarte president. Opnieuw sloeg hij het advies van doktoren en familie in de wind. Hij wilde er per se bij zijn. In de vrieskou zal Kennedy ongetwijfeld hebben teruggedacht aan de inauguratie op 20 januari 1961, toen het zijn broer Jack was die de eed aflegde en symbool stond voor een breuk met het verleden. Het moet hem aangegrepen hebben. Tijdens de lunch die erop volgde, was Kennedy onwel geworden. Mogelijk had hij een lichte beroerte gehad; hij verliet Capitol Hill in een ziekenauto. Toen hij weer op adem was gekomen, beloofde Kennedy zich tot zijn laatste snik te zullen inzetten om Obama te helpen een goede gezondheidszorg en een betaalbare ziektekostenverzekering voor alle Amerikanen te verwerkelij-

ken. Op 25 augustus 2009 overleed Ted Kennedy, waarmee hij definitief het verhaal afsloot van de Kennedy-familie, die vijftig jaar lang nadrukkelijk haar stempel had gedrukt op de Amerikaanse politiek.

De geschiedenis van de Kennedy's is een familieverhaal. Het begint met de vader, zelf qua karakter ongeschikt voor gekozen publieke ambten, maar invloedrijk en machtig dankzij zijn geld, een man die toen hij zelf was vastgelopen zijn ambities overdroeg op zijn zoons. Het is een verhaal van broers die het stokje van elkaar overnamen, waarbij iedere broer ernaar streefde om de on vervulde beloftes en het wreed afgebroken leven van de broer voor hem af te ronden. Joe sr. gaf het gezin vorm, Joe jr. vormde zijn broers voor hij sneuvelde. John bereikte de top, Robert reikte ernaar. Als eenzame overlever had Ted Kennedy misschien wel de zwaarste last te dragen. Maar hij had de voldoening dat hij in bijna vijftig jaar als senator meer tot stand bracht dan zijn broers ooit konden doen. Het verhaal van de Kennedy's vond een mooie afsluiting met Teds laatste toespraak en zijn inzet voor Obamacare.

De jaren 1848-1932

Joe sr.

Ierland was altijd al een arm land geweest. Een mooi land, een groen land, maar ook een land waar het leven zwaar was. Sinds 1845 was het echter de hel op aarde. Aardappelrot maakte van de aardappels zwarte, stinkende sponzen en veroorzaakte jaren van misoogsten. Iets anders dan aardappels hadden de Ieren niet te eten. In hun wanhoop en honger consumeerden ze ook de poot-aardappelen, waarop jaren van schaarste volgden. Mede door het Britse koloniale wanbeheer ontstond een opeenstapeling van problemen: hongersnood, en regelmatig tyfus en cholera.

Miljoenen Ieren overleefden het niet. Verslagen uit die tijd melden stapels lijken langs de kant van de weg. Een kleine twee miljoen Ieren wisten te ontsnappen naar Amerika. Daar werden ze niet direct met open armen ontvangen, maar voor mensen die thuis geen toekomst zagen was het een voor de hand liggende bestemming.

Ergens in 1848 of 1849 – niemand weet het precies – ging ook de in 1823 geboren Patrick Kennedy op zoek naar een beter leven.

Hij wist dat hij als vierde kind en derde zoon geen aanspraak kon maken op de schamele bezittingen van zijn vader in Dungans-town, County Wexford. Als tiener was hij zo verstandig geweest om het vak van kuiper te leren, maker van tonnen. Tot de crisis in alle hevigheid toesloeg, had Patrick daar redelijk van kunnen leven. Maar nu was het zelfs hem te veel, en hij besloot te vertrekken.

Kennedy voer naar Amerika vanuit Liverpool of New Ross, in die jaren de vaste vertrekpunten. Van deze specifieke reis weten we niets, maar zeker is dat de overtocht onaangenaam was, want dat was hij altijd. Niet voor niets werden de schepen *coffin ships* genoemd – doodskistschepen. Honderden mannen, vrouwen en kinderen zaten minstens vier weken, en vaak langer, opgesloten in scheepsruimen waar de vuiligheid onvoorstelbaar geweest moet zijn. Een flink aantal overleefde het niet. Patrick Kennedy kwam aan land in East Boston, waar hij de rest van zijn leven zou blijven. Het kwam goed van pas dat hij een vak kende; daardoor was hij beter af dan de meeste Ieren die in Amerika aankwamen zonder vaardigheden waarmee ze in een grote stad konden overleven.

In september 1849 trouwde Patrick met een recente immigrante, Bridget Murphy. Het is mogelijk dat ze elkaar in Ierland al kenden en dat zij hem was gevolgd. Hun eerste kind werd in 1851 geboren. Op 15 januari 1858 kwam als vijfde kind en oudste overlevende zoon Patrick Joseph ter wereld, die P.J. werd genoemd om hem van zijn vader te onderscheiden. In november van datzelfde jaar zou vader Patrick overlijden, een vroegoude 35-jarige man, een gemakkelijke prooi voor de cholera die vaak arme wijken aandeed. Hij was zeker niet de enige jonggestorven Ier. De overlevingscijfers van Ierse mannelijke immigranten waren weinig ontmoedigend: de helft was binnen zes jaar overleden, waarbij niet alleen de erbarmelijke leefomstandigheden in de sloppen van de

grote steden een rol speelden, maar ook hun onmatig drankgebruik. Twee derde van de Ierse kinderen haalde zijn vijfde jaar niet.

Ieren tegenover de elite

Volgens de censusgegevens had Patrick Kennedy's weduwe in juni 1860 75 dollar als bezittingen opgegeven, voor die tijd en plaats niet slecht te noemen. Bridget was blijkbaar ondernemend genoeg om een winkel te openen, die in 1880 als 'bakkerij' geregistreerd stond, maar van alles en nog wat verkocht op een strategische plek vlak bij de ferry. Bij haar dood in 1888 liet ze 2200 dollar achter, een aanzienlijk bedrag.

Als zoon van het gezin kreeg P.J. een redelijke opleiding op de parochieschool – voor de meisjes was zelfs dat niet weggelegd. Daar bleef het echter bij, want vanaf zijn veertiende werkte P.J. in de havens als losarbeider om zijn moeder en drie zussen te onderhouden. Hij was blijkbaar spaarzaam en ondernemend, want als twintiger kocht hij eigendomsaandelen in een aantal bars in East Boston. De volkstelling vermeldde zijn activiteiten als 'liquor', 'drank', maar achter de tap stond hij zelden. Een paar jaar later was hij in staat een importbedrijf van whisky te kopen.

De ware roeping van deze populaire pubeigenaar met zijn imponerende snor was echter de politiek. P.J. was goed geworteld in de Ierse gemeenschap. Hij meed conflicten, was intelligent en een goed bemiddelaar. Ward 2, zijn kiesdistrict in East Boston, was Kennedy's werkterrein. Op 22-jarige leeftijd was P.J. al afgevaardigde bij de conventie die gemeenteraadsleden nomineerde. Twee jaar later was hij ook aanwezig bij de nominatie van senatoren voor de staat Massachusetts en in 1884 werd hij secretaris van zijn kiesdistrict. In 1885 werd P.J. Kennedy gekozen in het Huis van Afgevaardigden van Massachusetts, waar hij vijf opeen-

volgende termijnen van één jaar zou dienen. In 1888 genoot hij zoveel aanzien dat hij een toespraak mocht houden op de conventie in St. Louis waar president Grover Cleveland opnieuw werd genomineerd als Democratische kandidaat.

Politiek in Boston was een strikt etnische zaak: de Ierse katholieken stonden er tegenover de oude protestantse elite, de yankees. De twee groepen konden elkaars bloed wel drinken. De oude elite voelde zich bedreigd in haar machtspositie. Niet onterecht, want in 1895 woonden er in Boston meer burgers met ouders die in Ierland waren geboren dan burgers met in Amerika geboren ouders. 40 procent van de inwoners van Boston had Ierse wortels.

Immigranten mochten na vijf jaar naturalisatie aanvragen, vooropgesteld dat ze aan de eisen voldeden. Die beperkten zich tot de vraag of men Engels kon lezen en schrijven, wat 90 procent van de Ieren gemakkelijk afging. Deze nieuwe Amerikanen vormden een rijk arsenaal aan mogelijke kiezers, en dankzij de grote katholieke gezinnen groeide dat bestand gestadig. De leiding van de Democratische Partij beloofde de kiezers voor hun loyaliteit met diensten en banen. De *political machines* in de grote steden die de politiek monopoliseerden, die de baantjes en de opbrengsten van de wijdverbreide corruptie verdeelden, kwamen tot stand met Ierse stemmen. Tammany Hall, genoemd naar het gebouw waar de politiek in New York zetelde, was het bekendste voorbeeld van zo'n organisatie, maar bijna alle grote steden kenden het fenomeen. In 1884 werd in Boston de eerste immigrant tot burgemeester gekozen: de zakenman Hugh O'Brien. Hij bleek competent, eerlijk en betrouwbaar, en investeerde publieke middelen in publieke zaken. Zo stelde O'Brien een commissie in die Frederick Law Olmsted, de ontwerper van New Yorks Central Park, inhuurde om in Boston een reeks van parken aan te leggen.

Het protestantse deel van Boston zag de groeiende Ierse macht met afgrijzen aan. In de tweede helft van de negentiende eeuw waren periodieke oprispingen van immigrantenhaat en een sterk antikatholicisme heel normaal. In de jaren voor de Burgeroorlog (1861-1865) had de antikatholieke American Party, die vanwege haar geheimzinnig gedoe de bijnaam ‘Know Nothings’ droeg, in Massachusetts politieke successen gehaald. Na de Burgeroorlog verdween de partij, maar de Ieren werden in New England en ook elders in Amerika nog steeds met de nek aangekeken. Ierse mannen konden moeilijk aan de bak komen; vrouwen hadden meer kans, zij vonden met name werk als huishoudelijke hulp.

Omdat de Ieren zo goed georganiseerd waren dreigden ze de Democratische Partij in Massachusetts te domineren. De Republikeinen, waarin de protestantse elite en de traditionele yankees zich verenigden, zetten alles op alles om tegendruk te geven. In 1888 wisten ze O’Brien na vier termijnen van één jaar te verslaan en namen ze de schoolraden en de gemeenteraad weer over. De Democraten namen de waarschuwing ter harte en verlegden hun koers. Ze zorgden er in de jaren 1890 voor dat ook niet-Ierse Democraten werden gekozen, maar tot diep in de twintigste eeuw zou de Democratische Partij in Massachusetts sterk Iers georiënteerd blijven. Bij de volkstelling in 2010 identificeerde 22,8 procent van de bevolking van de staat zich als van Ierse afkomst.

Een invloedrijk man

Op 23 november 1887 trouwde P.J. Kennedy met Mary Augusta Hickey, de dochter van een rijke Iers-Amerikaanse aannemer. Voor de Kennedy’s was het een mooie verbintenis; ze waren opgeklommen tot solide Ierse middenklasse. Negen maanden later werd hun eerste kind geboren, Joseph Patrick Kennedy. Drie kinderen volgden, van wie er één, ook een zoontje, binnen een jaar

overleed. Inmiddels klom vader P.J. verder op in de pikorde in Boston. Hij gebruikte zijn contacten om vergunningen te krijgen voor twee drankwinkels en later voor twee bankinstellingen. Hij speculeerde ook in onroerend goed.

In 1891 verkaste P.J. Kennedy in het Congres van Massachusetts van het Huis van Afgevaardigden naar de Senaat, een positie die hoger werd ingeschat. Sterker nog: doorstroming van het Huis naar de Senaat was een voorwaarde voor verdere politieke invloed. P.J. diende er twee termijnen van twee jaar elk. Een van zijn collega's in de Senaat was John Francis Fitzgerald, net als P.J. de zoon van een immigrant die de hongersnood was ontvlucht. Fitzgerald was een ambitieuzer en meer succesvol politicus dan P.J., later zou hij als schoonvader van Joe Kennedy deze twee invloedrijke Ierse families met elkaar verbinden. In 1895 stapte P.J. vrijwillig terug uit de politiek. Hij was meer geïnteresseerd in een rol achter de schermen en had voldoende politieke banden om invloedrijk te zijn zonder nog verkiezingscampagnes te hoeven voeren.

Joseph Patrick, die meestal Joe werd genoemd, groeide zo op als zoon van een welgesteld en gerespecteerd man. Natuurlijk ging Joe naar katholieke scholen. Het gezin woonde inmiddels al in een betere buurt, tussen de rijkste en machtigste mannen van East Boston. Volgens de verhalen had Joe van jongs af aan een talent voor organiseren, van een eigen Fourth of July-viering tot toneelvoorstellingen in hun grote tuin. Biografen hebben weinig kunnen vinden over Joe Kennedy's jonge jaren. De belangrijkste van hen, David Nasaw, schreef dit toe aan de wens van Kennedy om het imago van *selfmade man* in stand te houden. Feit is dat Joe geen armoede heeft geleden, zoals de eerste generaties Ierse Amerikanen, en dankzij zijn vader zelfs een maatschappelijke voorsprong had.

In 1901 was P.J. er mede voor verantwoordelijk dat de Iers-Amerikaanse Patrick Collins tot burgemeester werd gekozen.

Hij werd beloond met overheidsposities die hem in staat stelden baantjes te verdelen, eerst als *election commissioner*, daarna als *wire commissioner*. Geen van beide benoemingen vereiste veel werk, terwijl ze uitstekend betaalden. Zo incasseerde Kennedy 5000 dollar salaris van de stad (qua koopkracht vergelijkbaar met circa 135.000 nu). Daarnaast verdiende hij goed aan zijn vele zakelijke ondernemingen.

Toen zoon Joe toe was aan middelbaar onderwijs, in september 1901, ging hij naar de Boston Latin School, de openbare school voor de elite. De Latin School had nog het meest weg van een klassiek gymnasium en stelde hoge eisen aan de leerlingen, die werden voorbereid op universitair onderwijs, meestal aan Harvard College. Joe moest dagelijks de ferry nemen vanuit East Boston. Dat was in veel opzichten een overtocht naar een andere wereld. In East Boston was hij de zoon van een van de rijkste, machtigste en meest gerespecteerde mannen, in Boston zelf keken ze neer op Iers-Amerikanen. Het gevoel van vernedering, van discriminatie en van steeds maar weer teruggeduwd worden in het hokje 'Iers-Amerikaan' zou voor Joe Kennedy een levenslange kwelling blijven.

Een intellectueel ging aan Joe Kennedy niet verloren. Zijn prestaties op Boston Latin waren middelmatig. De aantrekkelijk ogende jongeman van een meter tachtig, joviaal en open, maar ook keihard als hij het nodig vond, was vooral goed in sport en sociale omgang. In de loop van zijn schooljaren ontmoette Joe steeds vaker Rose Fitzgerald, de aantrekkelijke dochter van die andere Iers-Amerikaanse politicus, John Francis Fitzgerald. Vader Fitzgerald moest er weinig van hebben, deels uit overdreven zorg voor zijn tienerdochter, deels omdat hij de Kennedy's niet zo zag zitten. Rose ontweek haar vader door Joe uit te nodigen voor dansmiddagen op haar school. Iedereen daar wist dat ze elkaar vaak zagen, ook al had haar vader geen idee.

Ierser dan Iers

Honey Fitz, zoals zijn aanhangers hem noemden, had een snelle politieke carrière gemaakt. Hij was staatssenator geweest, afgevaardigde in het Huis van Afgevaardigden in Washington en *boss* van Ward 6. Fitzgerald zou de politiek in Boston behoorlijk op haar kop zetten.

In september 1905 overleed onverwacht de populaire burgemeester Patrick Collins. Het gebeurde op een ongelukkig moment voor de partijbazen, net toen de kiesregels waren veranderd, waardoor de kiesdistricten aan macht hadden ingeboet en de bazen minder invloed konden uitoefenen. Voordat zij iemand konden voorstellen had John Francis Fitzgerald zich kandidaat gesteld. Hij beloofde banen bij de overheid, vooral veel banen. Hij won, en opeens bleek Joe niet zomaar verliefd te zijn maar een oogje te hebben op de dochter van de burgemeester.

Fitzgerald was Ierser dan Iers, luidruchtig, eigengereid en niet bereid om zich te voegen naar wat de partijbazen wilden. Politiek paste Honey Fitz als een handschoen: hij was minzaam en charmant, en kon gezellig babbelen, lichtvoetig en gracieus alle belangrijke zaken ontwijkend. Hij hield van mensen en maakte van zichzelf graag het middelpunt van de aandacht. Zes jaar lang was Fitzgerald de enige Democraat geweest die Massachusetts in het Huis van Afgevaardigden in Washington vertegenwoordigde. Hij was daar een van slechts drie katholieken in het hele Huis. De Bostonse elite, aangevoerd door senator Henry Cabot Lodge, minachtte de Ieren. Fitzgerald zag het als zijn persoonlijke missie om deze elite te schofferen door politiek succes te behalen. Het burgemeesterschap was zijn wraak. Maar P.J. Kennedy had hem niet gesteund en Fitzgerald zou dat niet vergeten.

Toen Honey Fitz in 1907 na klachten over corruptie en een aantal schandalen werd verslagen door een Republikein, kostte de daaropvolgende banencarrousel P.J. Kennedy zijn extra bron

van inkomsten. Om invloed en een overheidsfunctie terug te krijgen moest Kennedy ergens voor gekozen worden. Daarom stelde hij zich in 1908 kandidaat voor de positie van *street commissioner*, ook zo'n baantje dat met minimale bezigheden 4000 dollar per jaar opleverde. Maar het was een slecht jaar voor partijbazen en Kennedy werd verslagen, mogelijk met actieve tegenwerking van een wraakzuchtige Fitzgerald.

Op de jonge Joe maakte het diepe indruk. Hij moest niets hebben van lokale politiek en koesterde zijn leven lang wantrouwen tegen de Democratische Partijorganisatie. Het maakte zijn relatie met Rose ook niet gemakkelijker. Maar al deed vader Fitzgerald werkelijk alles om hun verhouding op te breken, Joe Kennedy bleef achter Rose Fitzgerald aan jagen. Ze werd naar Nederland gestuurd, waar ze een jaar doorbracht in het Heilig Hart Klooster in Vaals. Na terugkeer ging ze naar de katholieke school van dezelfde kloosterorde in New York. Pas nadat haar vader in 1910 opnieuw tot burgemeester was gekozen, keerde ze terug in Boston.

Ambitie en ongebreidelde honger

Ondertussen was Joe met enige hulp van zijn vader – het soort hulp dat een familietrek zou worden – op Harvard terechtgekomen, waar hij uitblonk in het maken van vrienden, maar minder goed was in het afleggen van tentamens. Wel ontpopte hij zich als een creatieve zakenman. Met een vriend begon hij bustours voor toeristen te organiseren. Hij verdiende er zijn eerste kapitaal mee. Cruciaal voor zijn succes was dat hij dankzij zijn vaders contacten bij de gemeente een vergunning kreeg en de bus kon laten vertrekken van South Street Station, de plek waar toeristen en mogelijke klanten in de stad arriveerden. Zijn studie verliep minder voorspoedig: hij volgde het minimale aantal vakken, waarin hij magere resultaten boekte.

Voorzien van zijn Harvard-diploma koos Joe Kennedy in juni 1912 voor het bankwezen. Dat lag niet onmiddellijk voor de hand, want die sector werd in Boston beheerst door de traditionele elite. Aan de andere kant had zijn vader bijna twintig jaar tevoren een kleine lokale bank opgericht. Joe kende het terrein en moet het potentieel gezien hebben van een markt van Ierse klanten. Geen van de elitebanken bood hem echter een baan aan. Kennedy vond een alternatief traject: hij legde het officiële examen af voor *assistant state bank examiner* – zeg maar toezichhouder. Goed betalen deed het niet, maar het werk gaf hem buitengewoon inzicht in de werkwijze van banken. Rondreizend door de staat maakte Kennedy bovendien kennis met de besturen en directeuren van vrijwel alle banken in Massachusetts. Joe stak er veel van op, maar als hij had gehoopt dat zijn contacten nu wel een aanbod zouden opleveren, werd hij teleurgesteld. Kennedy zou altijd onthouden hoe de elite in Massachusetts hem als Iers-Amerikaan buiten de deur hield.

Maar als iets Joe Kennedy kenmerkte, dan waren het ambitie en een ongebreidelde honger naar rijkdom, status en macht. Zijn levensmotto, dat hij ook overdroeg op zijn kinderen, was dat iedereen met enig talent succes kon hebben als hij het maar wilde. Hij was er zelf in elk geval een goed voorbeeld van. Het met de busonderneming verdiende geld had Kennedy geïnvesteerd. Hij leefde zuinig en bleef bij zijn ouders wonen.

In december 1913 ging Kennedy werken voor de Columbia Trust Company, de bank die zijn vader twintig jaar tevoren had opgezet. Het voortbestaan ervan werd bedreigd toen de grootste aandeelhouder overleed en de anderen gedwongen waren diens aandeel te kopen of, als ze dat niet deden, de controle dreigden te verliezen. Joe bedacht een creatieve financiering die de resterende eigenaars mogelijk maakte de bank te blijven controleren. Het leverde hem meteen al in januari 1914 de post van president

op. Kennedy sprak graag over zichzelf als ‘de jongste bankdirecteur’ in Amerika. Onder zijn leiding deed de Columbia Trust het goed, ondanks hoofdbrekens door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. In rap tempo kocht hij alle beschikbare aandelen van zijn eigen bank op. Joe Kennedy was actief op Wall Street en leende waar nodig, maar hij was voorzichtig genoeg om nooit in de problemen te komen.

Eervol, en een vorm van erkenning, was een benoeming in het bestuur van de Collateral Loan Company, een stichting die leningen verschafte aan de armen van Boston. Het was een onbetaalde functie, maar die leverde mooie publiciteit op. Totdat het misging. Onder de neuzen van het bestuur bleek zich een corruptieschandaal te hebben afgespeeld. Joe ontsnapte aan serieuze reputatieschade door af te zien van een herbenoeming.

Traditioneel huwelijk

John Fitzgerald was in 1910 opnieuw tot burgemeester gekozen. Hij had inmiddels vrede gesloten met P.J. Kennedy. Vier jaar later kwam aan de burgemeesterscarrière van Honey Fitz een einde na een seksschandaal met een sigarettenverkoopster in een gokclub, een meisje dat iedereen in Boston leerde kennen als Tootles Ryan. Fitzgerald zag af van deelname aan de verkiezingen en ging met pensioen.

Op 7 oktober 1914 werden beide families verenigd toen Joe Kennedy dan eindelijk kon trouwen met Rose Fitzgerald. Ze betrokken een huis in de wijk Brookline, in wat we nu een *suburb* zouden noemen, dicht bij Boston, maar ver van de lokale politiek. Het was op stand en Joe had zich flink in de schulden moeten steken.

Het huwelijk was in alle opzichten traditioneel. Joe was vaak afwezig en Rose leefde op ruime voet, met steeds meer personeel

naarmate het aantal kinderen toenam. Rose' vader Honey Fitz was een notoire schuinsmarcheerder en zijn dochter wist wat ze kon verwachten van het dagelijks leven als getrouwde vrouw, en ze accepteerde dat. Ze vroeg niet waar Joe uithing en wat hij deed, en wat ze wel wist stopte ze diep weg. De enige zichtbare breuk ontstond toen Rose begin 1920, zwanger van haar vierde kind en uitgeput van het bemoederen van de eerste drie, voor korte tijd terugkeerde naar haar ouderlijk huis. Honey Fitz stond er echter op dat ze terugging 'naar waar ze thuishoorde'.

'De tijdsbesteding van Joe ging alleen hem aan, zoals het altijd was geweest en altijd zou blijven,' schreef Rose in haar memoires. Joe Kennedy's seksuele activiteiten waren al voor zijn huwelijk aanzienlijk en ook daarna kende hij weinig terughoudendheid. Al was Rose Kennedy in Boston een dame van de wereld, op seksueel gebied was ze een benepen en geremde vrouw, slachtoffer van traditioneel katholiek denken over seks. De Kennedy-kinderen kwamen zo ongeveer op afroep, maar na de negende was het uit met de seks. Niets wijst erop dat Joe daar erg mee zat. Deels als compensatie voor Joes gedrag en afwezigheid mocht Rose reizen zoveel ze wilde en hoefde ze niet op geld te letten. In het midden van de jaren dertig maakte ze zeventien reizen naar Europa. Als ze weg was, nam Joe vaak de huishoudelijke rol over; als zij er wel was, verdween hij vaak weer.

Twee zonen – Joe in juli 1915 en John, die door iedereen Jack werd genoemd, in mei 1917 – werden gevolgd door vier dochters. De oudste van hen, Rosemary, werd door fouten bij de bevalling geboren met een verstandelijke handicap. Daarna volgden Kathleen (die meestal Kick genoemd werd), Eunice en Pat. Als zevende kind werd in november 1925 Robert geboren; tussen hem en Jack zaten acht jaar. Daarna kwamen nog Pat en als laatste Edward op 22 februari 1932. De jongens waren de verantwoordelijkheid van Joe, de meisjes van Rose. Dat betekende dat de jongens naar

de beste scholen gingen, hoewel niet per se katholiek, terwijl de meisjes op kloosterscholen terecht kwamen. Van de jongens zou Robert de meest gelovige blijken. Hij was ook de enige met morele remmingen – althans, de enige die niet altijd achter de vrouwen aan zat. Jack had vanaf zijn geboorte een buitengewoon zwakke gezondheid. Hij kreeg elke denkbare kinderziekte, meestal in hevige mate.

Succesvol zakenman

Via een goedbetaalde baan als *assistant general manager* bij de Force River-fabriek van Bethlehem Steel, die hem ook vrijstelling van de dienstplicht opleverde, kwam Joe Kennedy terecht bij de relatief kleine investeringsbank Hayden Stone. Behalve in aandelen handelde Joe ook voor eigen rekening in onroerend goed. Hij werkte keihard, kon goed rekenen en was in staat verscheidene ballen tegelijk in de lucht te houden. Bovendien was hij uitzonderlijk vaardig in de sociale omgang. De baan bij Hayden Stone bevestigde dat Joe Kennedy een van zijn doelen benaderde: acceptatie in de hoogste kringen van Boston. Ondanks zijn ervaring bleef het echter wel de enige baan die hem werd aangeboden. Dat hij inmiddels ook behoorlijk rijk was geworden compenseerde het onaangename gevoel daarover enigszins.

Alle uiterlijke tekenen wezen op een succesvol zakenman: Joe Kennedy ging onberispelijk gekleed, ging met een auto naar zijn werk in plaats van met de tram en speelde golf in plaats van honkbal. Toch bleef het Kennedy altijd dwarszitten dat hij, Ierse katholiek, niet echt geaccepteerd werd. Na een paar zomers te hebben doorgebracht bij de Fitzgeralds in de katholieke badplaats Nantasket besloten de Kennedy's een vakantiehuis te huren in het iets zuidelijker gelegen Cohasset, waar traditionele Bostonse families vakantie vierden. Die hielden echter niet van nieuwko-

mers, en al helemaal niet van Ierse nieuwkomers. Toen Kennedy lid wilde worden van de Cohasset Country Club kwam hij niet door de ballotage.

Bij Hayden Stone deed Joe ervaring op met alle denkbare vormen van aandelenhandel, inclusief een flink aantal dat later verboden zou worden. Veel later zou Kennedy als voorzitter van de Securities and Exchange Commission (SEC) praktijken als *front running* en *insider trading* aanpakken, maar in deze jaren waren die de bron van zijn rijkdom. Hij handelde in kleine pakketten, onopvallend, onder de radar. De enige die wist wat Kennedy deed was zijn trouwe secretaris Eddie Moore, die veertig jaar lang aan zijn zijde zou blijven. 'Het is gemakkelijk om geld te verdienen in deze markt,' zei Kennedy tegen een vriend. 'We moeten zorgen dat we ervan profiteren voordat ze een wet maken die het verbiedt.' Vaak wordt gedacht dat Kennedy zich tijdens de drooglegging bezighield met illegale drankimport, maar zijn meest recente biograaf, David Nasaw, heeft daarvoor geen bewijs kunnen vinden. Waarschijnlijk vertekenen hier het kroeg- en drankimportverleden van P.J. en Joes legale importavonturen ná de drooglegging het beeld.

In de loop van 1917 en 1918 had Joe zakenlui ontmoet die belangen hadden in de betrekkelijk nieuwe filmindustrie. Hoewel de studio's zich in Los Angeles bevonden, zaten de zakelijke hoofdkwartieren en de financiers in New York. Kennedy wist niets van films maken, maar des te meer van financiering, herstructurering en management, en de filmwereld paste hem als een handschoen. Hij kwam er snel achter dat er meer te verdienen viel met de distributie van films dan met het maken ervan, en zette in 1919 al een eigen bedrijf op onder de naam Columbia Films Inc. Zijn zakelijke belangen bracht hij onder in de Columbia Trust. Eind 1922 verliet Kennedy Hayden om voor zichzelf te beginnen.

De filmbusiness bracht Kennedy steeds vaker naar Hollywood, waar hij een van de weinig niet-Joodse zakenlui was, een geweldig voordeel in die antisemitische omgeving. Toch speelde het grootste deel van zijn activiteiten zich af in New York, wat reden was om in het voorjaar van 1927 het gezin te verhuizen naar Riverdale, een rijke wijk in de Bronx, naar een landhuis dat groot genoeg was voor de inmiddels zeven kinderen en het uitgebreide personeelsbestand. Hoewel zijn werk in New York de reden was voor de verhuizing, bracht Joe de nachten vaak door in de Harvard Club of in een hotel vlak bij zijn werk. In de wintermaanden zat Kennedy steeds langer in Palm Beach, Florida, meestal in het gezelschap van vrienden en zelden met zijn vrouw of zijn gezin. Voor de zomers kocht Kennedy in november 1928 het huis in Hyannis Port dat ze al een paar jaar hadden gehuurd. In mei 1929 werd het huis in Riverdale ingeruild voor een veel grotere woning in Bronxville, een andere voorstad van New York.

Inmiddels had Kennedy een miljoenenvermogen opgebouwd met zijn aandelenhandel, terwijl zijn management- en adviesbezigdheden voor een gestage bron van inkomsten zorgden. In 1928 runde Joe Kennedy twee filmstudio's, die hem ieder 2000 dollar per week betaalden. Zijn jaarsalaris van 208.000 dollar was meer dan de honkballer Babe Ruth verdiende. Later dat jaar voegde hij aan zijn cluster een derde bedrijf toe, een keten van bioscopen. Eind 1926 al beschreef *Moving World*, een vakblad voor de filmwereld, Joe Kennedy in een portret als 'een natuurlijke leider en organisator', iemand met veel invloed.

Een bataljon biechtvaders

De filmwereld vereiste lef en snelle aanpassing. De eerste filmsuccessen hadden vermogens opgeleverd, maar slordig management. Kennedy vergeleek het met een staalfabriek: daar maakte

je iets dat een bepaalde lengte en een bepaald gewicht had en dat zich voorspelbaar gedroeg. Een film was elke keer weer een gok en niemand wist precies wat de voorwaarden waren voor succes of mislukking. Kennedy arriveerde precies op het juiste moment om enige orde in de financiën te brengen.

In het najaar van 1927 ontmoette Kennedy voor het eerst Gloria Swanson, een van de grote filmsterren uit die jaren. Swanson had de overgang van stomme films naar films met geluid succesvol gemaakt, wat lang niet alle filmsterren was gelukt. Kennedy zou haar financiën herorganiseren, maar de twee konden het ook op andere terreinen goed met elkaar vinden. De aantrekkelijk Swanson – volgens Kennedy's biograaf leek ze op Rose, maar had ze een meer gedefinieerde persoonlijkheid en hield ze duidelijk meer van seks – had financiële discipline nodig, en daar zorgde Kennedy voor. Volgens haar eigen dagboeken begonnen de twee in januari 1928 een affaire, terwijl Rose Kennedy in Boston beviel van Joes achtste kind en vijfde dochter, Jean Ann. In Hollywood bracht Kennedy veel tijd door met Swanson. Hij huurde zelfs een groot huis op Rodeo Drive om meer privacy te hebben.

Niettemin was Kennedy's verhouding met Swanson voor iedereen die hen ontmoette overduidelijk, al zou Rose haar hele leven volhouden dat het een puur zakelijke relatie was. Swanson zinspeelde er later op dat Kennedy bereid was geweest Rose te verlaten, maar gegeven zijn katholieke geloof en gevoel van verplichting tegenover zijn gezin lijkt dat onwaarschijnlijk. Voor Kennedy was het geen probleem om er 'slaapvriendinnen' op na te houden. Het was een gedragspatroon dat Joe Kennedy zijn zoons zou meegeven. Veel later vroeg Jacks dochter Caroline aan Rose hoe ze was omgegaan met de 'verschillen van mening' met haar echtgenoot. Rose antwoordde: 'Ik zei altijd gewoon: "Yes dear", en dan vertrok ik naar Parijs.'

Voor Joe Kennedy was de affaire met Gloria Swanson er een zoals hij er vele had gehad, maar omdat ze de *leading lady* was in Hollywood ging het wel om een verovering met buitengewoon cachet. Nog afgezien daarvan leek de relatie voor hem ook meer te betekenen. Bijna clichématig katholiek was Kennedy in zijn geloof dat hij door te biechten al zijn zonden kon opruimen. Swanson plaagde hem ermee. Volgens haar had hij op diverse plekken priesters van wie hij wist wat voor penitentie ze zouden opleggen voor zijn zonden. Hij wilde niet het risico lopen dat een ambitieuze geestelijke hem ooit echt ter verantwoording zou roepen.

Als financier was Kennedy een conservatief man die liever winst pakte dan obsessief probeerde zijn vermogen te vergroten. Toen in oktober 1929 de aandelenbeurs crashte, was Kennedy er al geruime tijd uit gestapt. De crash vergrootte zijn dedain voor de gevestigde orde: hij had de crisis zien aankomen, zij niet. Kennedy had zijn aandelenopties in Hollywood geïncasseerd en een deel van het geld gebruikt om de huizen in Bronxville en Hyannis Port te kopen. De rest zat in trustfunds voor zijn kinderen en was veilig geïnvesteerd, steeds vaker in onroerend goed.

Kennedy's toewijding aan Gloria Swanson bleek uit een van de slechtste investeringen die hij ooit deed, namelijk in een van haar films. Het bleek een bodemloze put en na anderhalf jaar nam hij in maart 1930 zijn verlies. Hij trok zich terug uit Swansons zaken, terwijl de affaire inmiddels ook aan zijn natuurlijke einde was gekomen.

Gezinsverhoudingen

Gloria Swanson was niet de eerste en zeker niet de laatste verovering van Joe Kennedy. Het hoofd van de familie stond bekend als een rokkenjager, en dat is in zijn geval nog een zwakke uitdruk-

king. Joe Kennedy schiep een omgeving waarin zijn zoons en de vriendinnen van zijn zoons deel werden van een omgeving die in het #metoo-tijdperk als *predatory* (roofzuchtig) gekwalificeerd zou worden. De kinderen Kennedy waren er gewend aan en hadden geen moeite met het gedrag van hun vader – al werden vrouwelijke bezoekers van Hyannis Port of Palm Beach gewaarschuwd hun kamerdeur op slot te houden omdat ‘pa ’s nachts op jacht gaat’. De zoons hadden weinig consideratie met hun moeder, die in permanente staat van ontkenning verkeerde of gewoon negeerde wat er gebeurde.

Jack volgde zijn vaders voorbeeld in een eindeloze jacht op sterren. Zoals zijn vader Gloria Swanson en andere liefdes had meegenomen naar Hyannis Port, wie dan ook uitdagend om daar bezwaar tegen te maken, zo deed Jack dat in het Witte Huis. Ted genoot in Washington de welverdiende reputatie dat hij serveersters lastigviel.

Binnen het gezin zat Joe jr. voortdurend Jack op de huid. Hij was groter en sterker. De andere kinderen schrokken er soms van hoe de twee oudsten elkaar uitdaagden en letterlijk op de vuist gingen. Volgens de verhalen nam Jack zijn toevlucht tot *hit-and-run*-aanvallen, omdat Joe in de achtervolging de langzaamste bleek. Gegeven hun leeftijd vormden Joe jr., Jack en Kick een aparte groep. Zij aten met hun ouders, later dan de kleintjes. Robert moest altijd van een afstandje toezien en dat gold nog sterker voor Ted, de benjamin van het gezin.

Volgens de verhalen was Joe een goede vader, als hij tenminste thuis was. Hij was buitengewoon zorgzaam, zeker als er een kind ziek was. Als Jack weer eens ergens aan leed, zat Joe stevast aan zijn bed. Hij schakelde de beste doktoren in. Jack had regelmatig problemen die hem in het ziekenhuis deden belanden – alleen konden zelfs de beste specialisten niet bepalen wat hij precies mankeerde.

Als hij afwezig was, schreef vader Kennedy lange brieven. Was hij er wel, dan stimuleerde Joe de discussie aan de eettafel. Hij hield ervan competitie tussen de kinderen aan te jagen, maar vooral bracht hij hun bij dat je familie boven alles gaat. Omdat de kinderen voortdurend van plek veranderden, van New York naar Palm Beach naar Hyannis Port (op beide laatste plekken hadden ze geen vaste eigen kamers), hadden ze weinig thuisgevoel. Kostschool volgde in hun tienerjaren. De veel bezongen relatie van de Kennedy's met Massachusetts verdient enige nuance, want ze woonden niet veel en niet lang in die staat. Ze hadden feitelijk nergens diepe *roots*. Toen Jack in 1946 kandidaat werd voor het Huis, registreerde hij zich in een hotel; toen Robert kandideerde voor de Senaat van New York werd hij gezien als een *carpetbagger*, een indringer van buiten.

De doorvertelde familieverhalen, die over het geheel genomen positief zijn en het beeld oproepen van een plezierig, geborgen gezin, moeten we met een flinke dosis scepsis bezien. De verhoudingen in het dagelijks leven van deze elf mensen waren complex en divers. Je familie was je basiseenheid, dat kon Joe niet genoeg benadrukken. Zijn kinderen zouden die les zeker oppikken. Maar of de betrekkingen allemaal warm waren, of de ouders zelfs maar de schijn konden ophouden van een normaal gezinsleven, valt te betwijfelen. Latere memoires zijn notoir onbetrouwbaar op dit terrein. Joe was er niet vaak en als hij er was, ging Rose vaak op pad. Als Joe aan tafel zat, was het inderdaad een levendige boel, terwijl Rose meer neigde naar lessen in etiquette en discipline. Als geen van beide ouders aanwezig was, was Joe jr. degene die min of meer de scepter zwaaide, jong als hij was.

Joe Kennedy aarzelde niet zijn rijkdom aan iedereen te tonen, maar hij leek altijd bezorgd dat de kinderen te veel gewend zouden raken aan hun rijkdom. Als het een doelstelling van hem was om dat te voorkomen, dan is die faliekant mislukt. Alle Ken-

nedy's zouden zich gedragen als verwende, elitaire kinderen die niet hoefden te werken voor de kost. Ze hadden nooit cash op zak en verwachtten altijd dat assistenten of vrienden de rekeningen betaalden. Op dit terrein baarde Jack in zijn tienerjaren zorgen. Hij was moeilijk te disciplineren, gedroeg zich roekeloos en had een houding van 'wie doet me wat' wanneer het ging om gezondheid, schoolcijfers, kleding en uitgaven. Feit was dat de Kennedy-kinderen met een flinke toelage studeerden (de mannen dan) en luxe vanzelfsprekend vonden.

Een indringend beeld van Amerika's *First Family*

We kennen de Kennedy's als dé politieke familie van Amerika. Vijftig jaar lang wisten ze hun stempel te drukken op de Amerikaanse samenleving en de politiek. Hun familiegeschiedenis is een succesverhaal: van straatarme Ierse immigranten tot een superrijke familie waarin de vader en maar liefst vier zonen presidentiële ambities hadden. Maar het is ook een tragisch verhaal. Vader Joe had succes als ondernemer maar faalde als politicus, en bleef zijn leven lang gefrustreerd als gediscrimineerde katholieke Ierse-Amerikaan. Oudste zoon Joe sneuvelde in de oorlog. Dochter Kick verongelukte en dochter Rosemary belandde in een inrichting. John bereikte het Witte Huis, maar werd vermoord voordat hij zijn belofte waar kon maken. Ook de idealistische Robert werd om het leven gebracht. Als laatste zoon was Edward moreel gehandicapt, maar in zijn lange jaren als senator bereikte hij meer dan zijn broers.

Al deze Kennedy's combineerden bijzondere eigenschappen met dubieuze karaktertrekken. Het is misschien wel de bekendste politieke familie ter wereld, maar kennen we ze werkelijk? Deze indringende familiegeschiedenis geeft een nieuwe kijk; kritisch zonder vooringenomenheid, lovend zonder idolaat te zijn. De Kennedy's zoals u ze niet eerder ontmoette.

Uitgeverij Omniboek

www.omniboek.nl

NUR 680

ISBN 9789401911382

9 789401 911382